

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

© 2014 ІЛЬЧАК О. В.

УДК 657.631.1:339.94

Ільчак О. В. Облікові аспекти земельних відносин в умовах інтеграційних процесів

Стаття присвячена проблемам облікового відображення операцій із земельними ділянками сільськогосподарського призначення в умовах глобалізації економіки та інтеграційних процесів в Україні. Визначені основні передумови відображення земельних ділянок у бухгалтерському обліку. Проведено аналіз поглядів і пропозицій сучасних вітчизняних і зарубіжних науковців щодо проблем обліку, визнання та оцінки земельних ділянок. Здійснено огляд законодавчих і нормативних актів, які регулюють облік земельних ділянок. Значну увагу приділено обліку земельних ділянок, які використовуються для сучасного високотехнологічного землеробства, зокрема, органічного. Наведено дані організацій, які здійснюють регулювання земельних відносин та їх облікового відображення. Розкрито особливості обліку орендованих земельних ділянок для ведення сільського господарства. У висновках узагальнено викладений матеріал та відмічено вплив інноваційних технологій землеробства на бухгалтерський облік земельних відносин в умовах інтеграційних процесів.

Ключові слова: бухгалтерський облік, земельні відносини, інтеграційні процеси, глобалізація, органічне землеробство.

Рис.: 2. Бібл.: 16.

Ільчак Ольга Вікторівна – аспірантка, кафедра обліку, аналізу та аудиту, Національний університет біоресурсів і природокористування України (вул. Героїв Оборони, 15., Київ, 03041, Україна)

E-mail: olja620@ukr.net

УДК 657.631.1:339.94

UDC 657.631.1:339.94

Ільчак О. В. Учетные аспекты земельных отношений в условиях интеграционных процессов

Статья посвящена проблемам учетного отражения операций с земельными участками сельскохозяйственного назначения в условиях глобализации экономики и интеграционных процессов в Украине. Определены основные предпосылки отображения земельных участков в бухгалтерском учете. Проведен анализ взглядов и предложений современных отечественных и зарубежных ученых по проблемам учета, признания и оценки земельных участков. Осуществлен обзор законодательных и нормативных актов, регулирующих учет земельных участков. Значительное внимание уделено учету земельных участков, используемых для современного высокотехнологичного земледелия, в частности, органического. Приведены данные организаций, которые осуществляют регулирование земельных отношений и их учетного отражения. Раскрыты особенности учета арендованных земельных участков для ведения сельского хозяйства. В выводах обобщен изложенный материал и отмечено влияние инновационных технологий в земледелии на бухгалтерский учет земельных отношений в условиях интеграционных процессов.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, земельные отношения, интеграционные процессы, глобализация, органическое земледелие.

Рис.: 2. Библ.: 16.

Ільчак Ольга Вікторівна – аспірантка, кафедра учета, анализа и аудита, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины (ул. Героев Оборони, 15., Киев, 03041, Украина)

E-mail: olja620@ukr.net

Ilchak O. V. Accounting Aspects of Land Relations within the Integration Process

The article investigates the accounting of transactions with land for agricultural purposes in the context of economic globalization and integration processes in Ukraine. The basic premises for display of land in accounting were defined. The analysis of the views and proposals of contemporary domestic and foreign scholars on accounting recognition and measurement of land was conducted. A review of laws and regulations governing the registration of land plots was carried out. Considerable attention was paid to the registration of land plots used for modern high-tech agriculture, particularly organic. The data of organizations that carry out the regulation of land relations and their accounting reflection was provided. The features of accounting for leased land in agriculture were shown. The findings summarized the material described and noted the impact of innovative technologies in agriculture, the accounting of land relations within the integration processes.

Key words: accounting, land relations, integration processes, globalization, organic farming.

Pic.: 2. Bibl.: 16.

Ilchak Olha V. – Postgraduate Student, Department of Accounting, Analysis and Audit, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (vul. Geroyiv Oborony, 15., Kyiv, 03041, Ukraine)

E-mail: olja620@ukr.net

Земельно-ресурсний потенціал України – один із найпотужніших у Європі. Земельний фонд нашої держави становить 5,7% території усієї Європи та складає 60,3 млн га. У загальній структурі земельних ресурсів землі сільськогосподарського призначення займають 70,9% (42,8 млн га). Маючи у своєму володінні такий масштабний і цінний за своїми якісними характеристиками земельний фонд, Україна, за різними оцінками науковців, при умові дотримання оптимальної структури землекористування та відповідного рівня землеробства, потенційно здатна забезпечити продовольством 250 – 320 млн осіб. [9]. Недарма спеціалісти ФАО розглядають нашу країну як одну з тих, що забезпечуватиме продовольством населення світу в майбутньому [6]. Розкриття такого потенціалу сільськогосподарських земель дозволить Україні зайняти вагомe місце

у міжнародному поділі праці та міжнародних відносинах. У такому аспекті важливим і необхідним стає інформаційне забезпечення земельних відносин в умовах інтеграційних процесів. Нині можна відмітити гостру потребу в інформації про стан і використання земельних ділянок в Україні, необхідну як для стратегічного і оперативного управління, так і для контролю.

Значна увага вчених-економістів і бухгалтерів свідчить про його важливість для науки та практики обліку. Дослідженням щодо розвитку бухгалтерського обліку земельних ресурсів та економічних відносин, пов'язаних з ними, відводиться вагомe місце у працях Жука В. М., який запропонував Концепцію розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки, базуючись на постулатах Концепції сталого розвитку та теорії фізичної економії, яка, на думку

вченого, у нинішніх умовах набуває актуальності та нового звучання. Головним напрямом своєї концепції він вважає формування методології обліку сільськогосподарських земель. Науковець пропонує триєдине тлумачення земельного капіталу в бухгалтерському обліку – як господарського активу, національного багатства та планетарного природного ресурсу [4]. Різні аспекти обліку сільськогосподарських земель розглядаються у працях В. М. Жука, Н. І. Загребельної, І. В. Замули, Г. Г. Кірейцева, М. В. Кужельного. Учені вважають, що бухгалтерський облік є невід’ємною складовою розвитку ефективного використання земельних угідь. Зокрема, Кужельний М. В. звертає увагу на те, що вирішення проблем ефективного використання земельних і водних ресурсів і відновлення їх природного стану можливі на основі відповідного бухгалтерського обліку й відображення показників у фінансовій звітності [8, с. 47].

Мета статті – дослідження облікових аспектів визнання та використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення в умовах інтеграції економіки України до світового простору.

Бухгалтерський облік земельних ділянок регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [14] і П(С)БО 7 «Основні засоби» [13]. Ряд учених висувають пропозиції про введення в дію окремого стандарту, який би враховував специфічні особливості землі, у тому числі сільськогосподарського призначення, як об’єкта обліку [3]. В їх працях наголошується на визнанні земельних ділянок як об’єкта бухгалтерського обліку. Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» [13] земельні ділянки, що знаходяться у власності підприємств, визнаються активом і, таким чином, стають об’єктами бухгалтерського обліку, зараховуючись до складу основних засобів на підставі Державного акта на право приватної власності на землю. Тобто активом і об’єктом бухгалтерського обліку сьогодні визнаються тільки земельні ділянки, які належать підприємствам. Проте сьогодні в сільському господарстві склалась така ситуація, що земельні ділянки знаходяться у власності фізичних осіб у формі паїв, а використовують землю на правах оренди сільськогосподарські підприємства. Фізичні особи не ведуть бухгалтерський облік, а підприємства не мають підстав для включення цих ділянок до складу активів. На практиці облік орендованих земельних ділянок або взагалі не ведеться, або ведеться у дуже спрощеному вигляді, не розкриваючи всієї інформації про земельні ділянки та землекористування. Таким чином, велика частина земель сільськогосподарського призначення залишається поза увагою бухгалтерського обліку. А нами зазначалося, що бухгалтерський облік є невід’ємною складовою розвитку інноваційного землеробства. Тобто такий стан речей гальмує розвиток інновацій у землеробстві, у зв’язку з відсутністю його достатнього обліково-аналітичного забезпечення.

На нашу думку, відображення земельних ділянок у складі активів підприємства зумовлено такими інформаційними потребами:

- ✦ повною мірою відображати земельний потенціал підприємства, що важливо для його діяльності в отриманні інвестицій, кредитів тощо;
- ✦ розраховувати норму прибутку на вкладений капітал, що важливо для аналізу діяльності підприємства та державного регулювання міжгалузевого розподілу прибутку;

- ✦ вести на підприємстві системний облік земельних ділянок, що дає можливість орієнтуватися в оцінці наявного земельного потенціалу, шукати шляхи більш ефективного його використання.

Також слід відмітити, що договори оренди сільськогосподарських угідь укладаються на тривалий термін, після завершення якого орендар має переважне право на продовження оренди. Це надає підприємству можливості контролю над залученим активом та його використання для отримання економічних вигід. Тобто земельні ділянки відповідають визначенню активу. П. І. Гайдучський та П. Т. Саблук стверджують: «Земля відповідає всім умовам визнання активу і може бути відображена у складі або необоротних активів підприємства... або на позабалансовому рахунку 01 «Орендовані необоротні активи»...» [1, с. 370].

І. В. Замула визначає такі особливості земельних угідь, як відсутність строку корисного використання, ліквідаційної та амортизованої вартості. [5, с. 236 – 237].

Ще однією серйозною проблемою включення земельних відносин у систему бухгалтерського обліку є відсутність дієвого механізму їх функціонування та регулювання. Українське земельне законодавство важко назвати цілісним і послідовним, зважаючи на велику кількість протиріч між окремими законодавчими та нормативними актами. Можливість неоднозначного трактування тих чи інших норм законодавства, ускладненість різноманітних процедур, значна тривалість процесу оформлення права на землю призводять до того, що інтереси інвесторів, місцевих громад і окремих громадян не забезпечуються повною мірою. Відсутність економічного інтересу в сільськогосподарських товаровиробників та належного господарського механізму використання земель призвели до відчуження селян від землі.

Важливим показником для обліку сільськогосподарських угідь звичайно є їхня вартість. Відсутність нових показників нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення призводить до застосування при економічному регулюванні земельних відносин в Україні застарілих показників грошової оцінки (іноді навіть 1995 р.), знижує ефективність управління земельними відносинами, погіршує умови соціального захисту селян – власників земельних ділянок та земельних часток (паїв) [16, с. 369].

Таким чином, досить важливим завданням землевпорядної, економічної та правової науки стає невідкладне розроблення підходів до проведення в Україні нової нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.

В умовах завершення трансформації земельних відносин на ринкових засадах варто сконцентруватися на розробці методичних підходів щодо проведення масової оцінки земель сільськогосподарського призначення із урахуванням міжнародних стандартів оцінки майна для цілей оподаткування, а також правил оцінки сільськогосподарської нерухомості, щоб визначити для сільськогосподарських земель дійсно об’єктивну вартість. Нині в сільськогосподарських підприємствах спостерігається дуже низький рівень бухгалтерського обліку операцій із земельними ресурсами, а в деяких господарствах і відсутність такого обліку взагалі. Причина – відсутність доступної методики бухгалтерського обліку земель, немає рекомендацій із питань відображення земельних ресурсів у звітності, розроблених первинних документів для всіх видів господарських операцій із земельними ділянками на агропідприємствах.

Сьогодні ринок земель сільськогосподарського використання знаходиться на стадії обговорення, тому використання ринкового підходу в оцінці земель для цілей бухгалтерського обліку не прийнятний. Оскільки землі потребують оцінки для відображення в системі бухгалтерського обліку, вважається за доцільне тимчасово використати нормативну ціну землі, яка встановлена у відповідних регіонах з урахуванням вартості ділянки певної якості та місцезнаходження, виходячи з потенційного доходу за розрахунковий термін окупності, і дозволити підприємствам розраховувати первісну оцінку земель із застосування розроблених методик економічної оцінки землі [2].

Заслуговує уваги думка Замули І. В., яка у своїй монографії для відображення сільськогосподарських угідь у бухгалтерському обліку в основу оцінки земельних ресурсів пропонує покласти рентний дохід, визначений залежно від якості, місця розташування, екологічної та економічної оцінки земель [5].

Відображення земель сільськогосподарського призначення у балансі підприємств автоматично означає наявність системи чіткого та достовірного інформаційно-облікового забезпечення. Інформаційна база, що існує сьогодні, формується переважно системою бухгалтерського обліку, яка, у свою чергу, не містить спеціальних даних, потрібних для проведення оцінки земельних ділянок та подальшого відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку. Тож сьогодні для України важливого значення набуває необхідність створення такої моделі організації обліку земель, яка б відповідала сучасному стану розвитку земельних відносин і задовольняла б потребу у формуванні необхідної кількості та якості інформації.

Разом із тим, модель організації обліку земельних ділянок повинна містити можливості інтегруватися у зміни, що відбуваються у зв'язку із завершенням реформування аграрного сектору економіки. Зняття мораторію на купівлю-продаж землі сільськогосподарського призначення зумовить появу нових господарських операцій. Зазнають зміни процеси відображення цих операцій на рахунках бухгалтерського обліку, у первинній та аналітичній документації. Тобто, у перспективі змінюватимуться вимоги до складу показників у примітках бухгалтерської звітності щодо відображення земель сільськогосподарського призначення, з'являться нові вимоги до бухгалтерії землевласника. Тож доцільним є створення єдиної методологічної бази щодо обліку земель, затвердженої на законодавчому рівні. Зокрема, варто передбачити визначення та відображення в обліку ефективності використання земельних ресурсів, що сприятиме запровадженню інноваційних форм їх використання.

Кінець минулого століття характеризувався широкою індустріалізацією сільського господарства. Індустріальні методи дозволили значно підвищити обсяги виробленої сільськогосподарської продукції та поліпшити продовольчу ситуацію в ряді країн світу. Однак недоліком таких методів було посилення антропогенного тиску на природне середовище і відчутне зниження якості та безпеки продуктів харчування. Це привело до пошуку різноманітних альтернативних – інноваційних – методів землеробства, найбільший інтерес з-поміж яких у нашій державі виникає до органічного землеробства.

Колегія з національних стандартів органічної продукції USDA наводить визначення органічного землеробства як системи екологічного менеджменту сільськогосподар-

ського виробництва, яка підтримує та покращує біорізноманіття, біологічні цикли та біологічну активність ґрунтів. Вона базується на мінімальній використанні неприродної (штучної) сировини й матеріалів та агротехнічних прийомів, які відроджують, підтримують та покращують екологічну гармонію [15].

Федерація органічного руху України називає такі причини розвитку органічного землеробства:

- ✦ необхідність відтворення родючості ґрунтів і збереження навколишнього середовища;
- ✦ необхідність розвитку сільських територій та підйому рівня життя сільського населення;
- ✦ необхідність підвищення ефективності та прибутковості сільськогосподарського виробництва;
- ✦ необхідність забезпечення споживчого ринку здоровою якісною продукцією;
- ✦ необхідність зміцнення експортного потенціалу держави;
- ✦ необхідність поліпшення іміджу України як виробника та експортера високоякісної здорової органічної продукції;
- ✦ забезпечення продовольчої безпеки в Україні;
- ✦ поліпшення загального добробуту громадян держави [10].

Для розвитку цього руху провідними українськими організаціями, що представляють органічний сектор України, у рамках українсько-швейцарського проекту зі співробітництва та міжнародної технічної підтримки відповідно до договору між урядами України та Швейцарії щодо технічної та фінансової співпраці було засноване товариство «Органік Стандарт». Підприємство здійснює інспекцію та сертифікацію органічного виробництва в Україні.

На *рис. 1* наведено динаміку кількості виробників органічної продукції в Україні.

Як свідчать дані *рис. 1*, кількість виробників органічної продукції зростає, однак їх кількість залишається низькою. Це пов'язано з низькою поінформованістю населення, відсутністю відповідної нормативно-правової бази, яка б чітко окреслила державну політику у сфері органічного виробництва, привела до визнання та захисту інтересів виробників органічної продукції. Проблемним питанням також виступає обліково-інформаційне забезпечення такої діяльності.

Для організації ефективної системи обліку органічного землеробства і забезпечення прийняття управлінських рішень необхідно вирішити такі завдання:

1. Організувати обліково-аналітичне забезпечення формування інформації про використання земельних ділянок у процесі органічного землеробства;
2. У рамках робочого плану рахунків передбачити окремі субрахунки та аналітичні рахунки до рахунків запасів, виробництва та готової продукції, доходів, витрат і фінансових результатів, на яких відобразатимуться операції з виробництва і реалізації органічної продукції;
3. В управлінському обліку здійснити класифікацію витрат, яка б найповніше б відображала розподіл витрат та забезпечувала б прийняття адекватних управлінських рішень. Найдоцільнішим, на наш погляд, є поділ витрат за статтями та напрямками виробництва – органічним і звичайним.
4. Для ефективного здійснення контролю за органічним землекористуванням визначити окремі центри відповідальності та розподілити обов'язки між керівниками відповідних підрозділів підприємства.

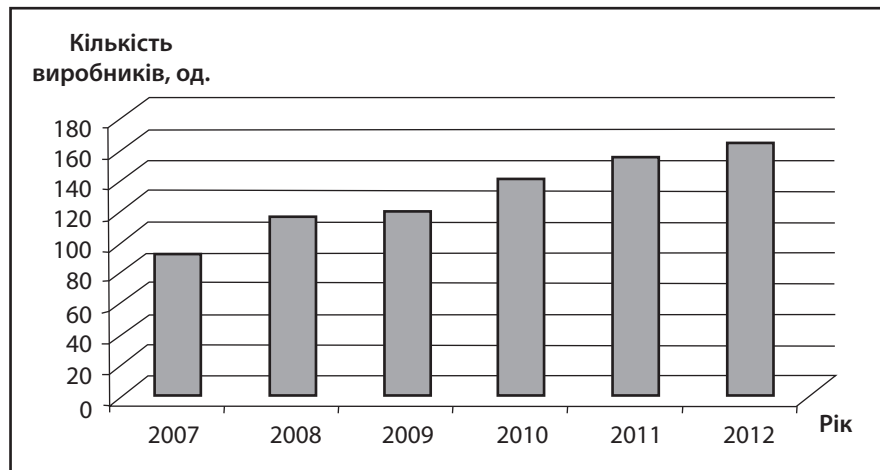

Рис. 1. Динаміка кількості виробників органічної продукції в Україні

Джерело: [11].

5. Розробити систему документообороту та внутрішньої звітності для оперативного реагування і контролю органічного виробництва [7].

Тут варто зазначити, що Податковий кодекс України передбачає необхідність нарахування амортизації на витрати на капітальні поліпшення землі, не пов'язані з будівництвом, а саме: на осушення, збагачення та інші подібні капітальні поліпшення землі. Облік балансової вартості капітального поліпшення землі як окремого об'єкта основних засобів ведеться у складі основних засобів групи 2 з максимально допустимим строком корисного використання – 15 років [12].

Норми Податкового кодексу установлюють для капітального поліпшення землі особливі правила, згідно з якими в разі вибуття землі як окремого об'єкта власності (у результаті продажу чи іншого відчуження) балансова вартість капітального поліпшення землі як окремого об'єкта основних засобів відноситься до складу витрат за результатами податкового періоду, на який припав такий продаж. Отже, вибуття вартості капітального поліпшення землі з податкових розрахунків прив'язане до вибуття від платника податків землі як окремого об'єкта власності.

При визначенні земельних ділянок як об'єкта обліку в інноваційному землеробстві необхідно розрізняти власне

земельні ділянки, капітальні витрати на поліпшення земель та права на користування земельними ділянками (рис. 2).

Планом рахунків передбачено рахунок 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель», де відображається такий об'єкт основних засобів і нічого не сказано про порядок накопичення таких витрат протягом їх здійснення.

Пропонуємо накопичення капітальні витрати на поліпшення враховувати на окремому субрахунку 157 «Витрати на капітальне поліпшення земель» до моменту їх завершення. Після закінчення таких робіт (осушення, зрошування та ін.) їх вартість повинна списуватися з кредиту субрахунку 157 у дебет субрахунку 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель». З наступного місяця після завершення таких робіт їх вартість повинна амортизуватися в основному з використанням прямолінійного методу.

Облік земельних ділянок, задіяних у органічному виробництві, варто вести окремо від тих, які обробляються звичайним способом, що дозволить контролювати їх оборот у сівозміні, найменування і обсяги внесених добрив, висіву насіння, використання засобів захисту рослин, тобто забезпечить інформацією, необхідною для підтвердження відповідності органічної продукції. Також це дозволить контролювати зміни родючості та інших якісних характеристик ґрунтів, порівняно зі звичайними ділянками, що дасть підстави для їх вартісної переоцінки в обліку.

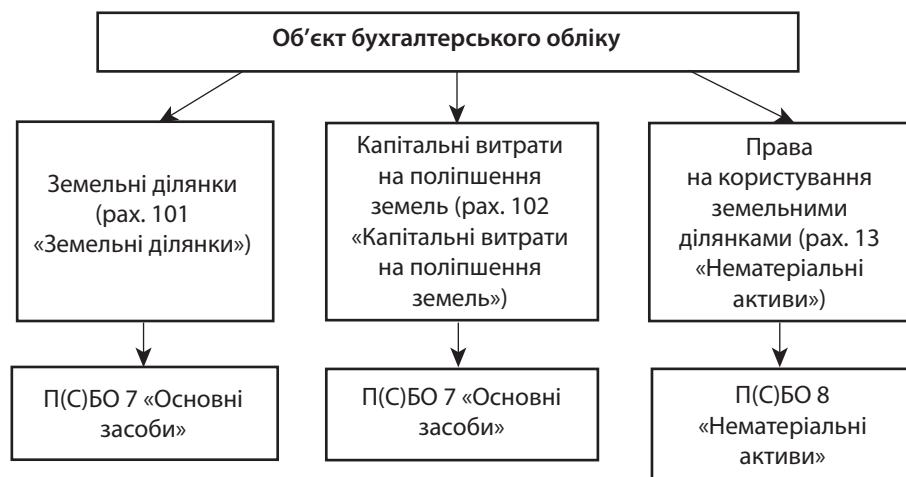

Рис. 2. Групи об'єктів обліку земельних ділянок

Зважаючи на високу питому вагу орендованих земель у землекористуванні сільськогосподарських підприємств, особливу увагу слід приділяти організації обліку використання орендованих земельних ділянок в органічному виробництві. У договорах оренди обов'язково має бути вказано, які земельні ділянки використовуватимуться в органічному землеробстві. На підставі таких договорів та актів приймання-передачі орендованих земельних ділянок у користування ці ділянки слід відображати на позабалансовому рахунку 01 «Орендовані необоротні активи», аналітичному рахунку «Орендовані земельні ділянки с.-г. призначення для органічного виробництва».

Для належної організації обліку і контролю орендованих земель для органічного виробництва доцільно розробити реєстр обліку орендованих земельних ділянок у розрізі їх орендодавців з відміткою відповідних договорів на право оренди, за термінами їх дії з зазначенням кадастрової оцінки кожної земельної ділянки та розміру орендної плати.

ВИСНОВКИ

Таким чином, існуюча система обліку земельних ділянок не відповідає вимогам сучасності. Розвиток інноваційного процесу в землеробстві ставить перед бухгалтерським обліком нові завдання, водночас залишаються невирішеними проблеми завершення земельної реформи і переведення земельних відносин у сільському господарстві на ринкову основу, що утруднює ідентифікацію земель сільськогосподарського призначення як об'єкта бухгалтерського обліку. Звертає на себе увагу і недостатність теоретичних напрацювань та досліджень в цьому напрямі. Тому нині сформувалася гостра потреба в розробці методичних і практичних рекомендацій щодо обліку земельних ділянок сільськогосподарського призначення, які б урахували інноваційний процес у землекористуванні та ступінь становлення ринкових відносин. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бухгалтерське та податкове забезпечення майнових і земельних відносин у новостворених сільськогосподарських підприємствах : посібник / За ред. акад. П. І. Гайдуцького і П. Т. Саблука. – К. : ІАЕ, 2002. – 408 с.
2. Гузар Б. С. Формування звітності по земельних ресурсах сільськогосподарського призначення / Б. С. Гузар // Економіка АПК. – 2010. – № 7. – С. 64 – 67.
3. Жадько К. С. Вибір програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку підприємств / К. С. Жадько // Науковий вісник НАУ. – 2001. – Вип. 44. – С. 47 – 50.
4. Жук В. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки : монографія / В. М. Жук. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН, 2009. – 648 с.
5. Замула І. В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності у забезпеченні стійкого розвитку економіки : монографія / І. В. Замула. – Житомир : ЖДТУ, 2010. – 440 с.
6. Іщенко Г. Україна може долучитися до гуманітарних і продовольчих програм ФАО і ООН / Г. Іщенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/mikola-bezuglij-ukrayina-mozhe-doluchitsya-do-gum/p/>
7. Камінська Т. Г. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту в сільськогосподарських підприємствах : монографія / [Т. Г. Камінська, Л. С. Шатковська, А. М. Шиш та ін.]. – К. : ЦП «Компринт», 2013. – 329 с.
8. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку / М. В. Кужельний, В. Г. Лінник. – К. : КНЕУ, 2001. – 458 с.

9. Олійник Д. С. Фінансова підтримка сільськогосподарського виробника у зарубіжних країнах / Д. С. Олійник // Фінанси України. – 2002. – № 6. – С. 72 – 79.

10. Органік стандарт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%BA_%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82

11. Органік стандарт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>

12. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=293533

14. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

15. Сокол Л. М. Екологічне (органічне) землеробство – складова сталого сільського господарства / Л. М. Сокол, Т. Р. Стефановська, В. В. Підліснюк // Екологічна безпека. – 2004. – № 3-4. – С. 8.

16. Трачова Д. М. Облік і оцінка земельних ділянок сільськогосподарського призначення / Д. М. Трачова // Вісник Таврійського державного агротехнологічного університету. – 2011. – № 3. – С. 368 – 374.

Науковий керівник – Сук Л. К., доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку аналізу та аудиту Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ)

REFERENCES

- Bukhhalterske ta podatkovye zabezpechennia mainovykh i zemelnykh vidnosyn u novostvorenykh silskohospodarskykh pidpriemstvakh* [Accounting and tax provision of property and land relations in the newly created agricultural enterprises]. Kyiv: ІАЕ, 2002.
- Huzar, B. S. "Formuvannia zvitnosti po zemelnykh resursakh silskohospodarskoho pryznachennia" [Reporting on land resources for agricultural purposes]. *Ekonomika APK*, no. 7 (2010): 64-67.
- Ishchenko, H. "Ukraina mozhe doluchytysia do humanitarnykh i prodovolchykh prohram FAO i OON" [Ukraine may join the humanitarian and food programs of FAO and the UN]. <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/mikola-bezuglij-ukrayina-mozhe-doluchitsya-do-gum/p/>
- Kaminska, T. H., Shatkovska, L. S., and Shysh, A. M. *Oblikovo-analitychne zabezpechennia finansovoho menezhmentu v silskohospodarskykh pidpriemstvakh* [Accounting and analytical support for financial management in agricultural enterprises]. Kyiv: Komprynt, 2013.
- Kuzhelnii, M. V., and Linnyk, V. H. *Teoriia bukhhalterskoho obliku* [Accounting theory]. Kyiv: KNEU, 2001.
- [Legal Act of Ukraine]. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
- Oliinyk, D. S. "Finansova pidtrymka silskohospodarskoho vyrobnyka u zarubizhnykh krainakh" [Financial support for agricultural products in foreign countries]. *Finansy Ukrainy*, no. 6 (2002): 72-79.
- "Orhanik standart" [Organic Standard]. http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%BA_%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82
- "Orhanik standart" [Organic Standard]. <http://organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>
- "Polozhennia (standarty) bukhhalterskoho obliku" [Position (Standard)]. http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=293533

Sokol, L. M., Stefanovska, T. R., and Pidlisniuk, V. V. "Ekolo-hichne (orhanichne) zemlerobstvo - skladova staloho silskoho hospodarstva" [The ecological (organic) agriculture - part of sustainable agriculture]. *Ekolohichna bezpeka*, no. 3-4 (2004): 8-.

Trachova, D. M. "Oblik i otsinka zemelnykh dilianok silskohospodarskoho pryznachennia" [Accounting and evaluation of agricultural land]. *Visnyk Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu*, no. 3 (2011): 368-374.

Zhuk, V. M. *Kontsepsiia rozvytku bukhhalterskoho obliku v ahrarynomu sektori ekonomiky* [The concept of accounting in the ag-

ricultural sector]. Kyiv: NNTs «Instytut ahrarynoi ekonomiky» UAAAN, 2009.

Zhadko, K. S. "Vybir prohramnoho zabezpechennia dlia avtomatyzatsii bukhhalterskoho obliku pidpryemstv" [The choice of software for the automation of accounting firms]. *Naukovyi visnyk NAU*, no. 44 (2001): 47-50.

Zamula, I. V. *Bukhhalterskyi oblik ekolohichnoi diialnosti u zabezpechenni stiikoho rozvytku ekonomiky* [Accounting environmental activities to ensure sustainable economic development]. Zhytomyr: ZhDTU, 2010.

УДК 519.2:339.133

О ВЕРОЯТНОСТНОМ ХАРАКТЕРЕ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ПОКУПАТЕЛЬСКОГО СПРОСА НА ОСНОВЕ ДАННЫХ СПЛОШНОГО НАБЛЮДЕНИЯ

© 2014 КАПЛЕНКО Г. В.

УДК 519.2:339.133

Капленко Г. В. О вероятностном характере прогнозирования покупательского спроса на основе данных сплошного наблюдения

Исходный пункт статьи – признание наличия кризиса в теории и практике экономического прогнозирования. В этом контексте подвергнуты критике положения книги Дж. К. Гелбрейта «Экономика невинного обмана», ориентирующие на отказ от разработки экономических прогнозов, и показана актуальность задач совершенствования ее теории. Далее внимание сосредоточено на одной из этих задач – исследовании проблемы возможности использования вероятностно-статистических (выборочных) оценок при разработке прогнозов покупательского спроса на основе данных сплошного наблюдения. В связи с этим осуществлен историко-сравнительный анализ представлений об использовании вероятностно-статистического подхода к экономическому прогнозированию на основе моделирования данных сплошного наблюдения. На этой основе сделан вывод о том, что построение на таких данных эконометрических прогнозов покупательского спроса должно базироваться на логико-алгебраическом, а не на вероятностно-статистическом подходе.

Ключевые слова: вероятностно-статистический подход, вероятность, выборка, генеральная совокупность, данные, логико-алгебраический подход, оценки, покупательский спрос, прогнозирование, сплошное наблюдение.

Библ.: 18.

Капленко Галина Викторовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики, менеджмента и государственного управления, Львовская государственная финансовая академия (ул. Коперника, 3, Львов, 79000, Украина)

E-mail: haliakapl@rambler.ru

УДК 519.2:339.133

Капленко Г. В. Про імовірнісний характер прогнозування купівельного попиту на основі даних суцільного спостереження

Вихідний пункт статті – визнання наявності кризи в теорії та практиці економічного прогнозування. У цьому контексті піддано критиці положення книги Дж. К. Гелбрейта «Економіка невинного обману», що орієнтують на відмову від розробки економічних прогнозів, і показано актуальність завдань вдосконалення її теорії. Далі увагу зосереджено на одному з цих завдань – дослідженні проблеми можливості використання імовірнісно-статистичних (вибіркових) оцінок при розробці прогнозів купівельного попиту на основі даних суцільного спостереження. У зв'язку з цим здійснено історико-порівняльний аналіз уявлень про використання імовірнісно-статистичного підходу до економічного прогнозування на основі моделювання даних суцільного спостереження. На цій основі зроблено висновок, що побудова на таких даних економічних прогнозів купівельного попиту повинна базуватися на логіко-алгебраїчному, а не на імовірнісно-статистичному підході.

Ключові слова: імовірнісно-статистичний підхід, імовірність, вибірка, генеральна сукупність, дані, логіко-алгебраїчний підхід, оцінки, купівельний попит, прогнозування, суцільне спостереження.

Бібл.: 18.

Капленко Галина Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та державного управління, Львівська державна фінансова академія (вул. Коперника, 3, Львів, 79000, Україна)

E-mail: haliakapl@rambler.ru

UDC 519.2:339.133

Kaplenko H. V. The Probabilistic Nature of Forecasting of Consumer Demand Based on Continuous Monitoring

The starting point of the article is the recognition of the crisis in the theory and practice of economic forecasting. In this context the position described in the book by John K. Galbraith, "Economics of Innocent Fraud" was criticized to cater for the rejection of the development of economic forecasts, and show the need to improve its theory. Next attention is focused on one of these problems – the study of the problem of the possibility of using probabilistic and statistical (random) estimates for the development of forecasts of consumer demand based on continuous monitoring. In connection with this a historical and comparative analysis of concepts on using probabilistic-statistical approach to economic forecasting based on the modeling of data of continuous observation was made. On this basis, it was concluded that the construction of such data on econometric forecasts of consumer demand should be based on the logic-algebraic rather than probabilistic and statistical approach.

Key words: probabilistic and statistical approach, the probability sample, population data, the logic-algebraic approach, evaluation, customer demand, forecasting, continuous monitoring.

Bibl.: 18.

Kaplenko Halyna V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Management and Public Administration, Lviv State Academy of Finance (vul. Kopernyka, 3, Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: haliakapl@rambler.ru